

6.¹⁹⁸³ 95.^{ÅRG.}

Løssalg kr. 10

OLAV

«Bibelskolen» i Jerusalem

Festskrift til Kari Børresen

Oslok 1983

Erkebiskop Bellotti

Liv og fred-konferansen

Blikk på tiden

Innhold

2	Besøk ved Ecole Biblique	<i>E. B. Nilsen/Aa. Hauken</i>
7	«Andre linjer» - et festskrift	<i>Arne Fjeld</i>
10	Den katolske kirke i USA	<i>Knut W. Ruyter</i>
17	Kamp for fred - håp for fremtiden	
18	Møte med erkebiskop Bellotti	<i>Kjell Arild Pollestad</i>
22	Liv og fred - Uppsala 1983	
23	Tanker om et bilde av Jakob Weidemann	<i>Anne-Lise Knoff</i>

Blikk på tiden: omslagets fjerde side

Ansvarlig redaktør: Else-Britt Nilsen

Layout: Hermann Bongard

Medarbeidere:

Liv Greni

Aage Hauken o.p.

Unni Klepper Joynt

Kjell Arild Pollestad o.p.

Gunnel Vallquist

Neste nummer utgis 16. juni.

Signerte artikler står for forfatterens egen regning.

Abonnement kr. 120,- pr. år.

Utenfor Skandinavia kr. 140,-.

*Annonser 16 dager før
utgivelsesdagen.*

Bankgiro 6022.20.13073

Postgiro 2 04 64 80.

Redaksjon og ekspedisjon:

Akersveien 14, Oslo 1

Tlf. 20 72 48

STAV OLAV

Ameri- kanske biskoper mot a-våpen

Hyrdebrevet fra de amerikanske katolske biskoper har etter tredjegangsbehandling nå fått sin endelige utforming. Dette skjedde på et bispemøte i Chicago i begynnelsen av mai. Ifølge avismeldinger går de katolske biskoper i USA imot enhver form for bruk av atomvåpen. Slike våpen kan ikke moralsk rettfærdiggjøres, heter det.

Et langt overveiende flertall av de 228 deltagerne på bispemøtet i Chicago krever «en øyeblikkelig, tosidig avtale om stans i utprøving, produksjon og utplassering av nye kjernefysiske våpen.»

Det var på mange hold antatt at hyrdebrevet skulle bli forfattet i en mer forsiktig tone i overensstemmelse med president Reagan's og hans regjerings synspunkter. Men biskopene valgte å stå fast ved det første, vidtgående utkastet.

Hyrdebrevet slutter seg også reservasjonsløst til «fryseforslaget» for atomvåpen i samsvar med den amerikanske folkebevegelsen for fastfrysing. Biskopene bruker ordet stans i stedet for frys. Realiteten er den samme. Det er et nei til alle nye atomvåpenprogrammer.

Indirekte fordømmer, ifølge avismeldinger, hyrdebrevet NATOs atomstrategi, men godtar likevel, motstrebende, bruk av atomvåpen i en overgangsfase mot et overmektig konvensjonelt sovjet-russisk angrep.

Aage Hauken/Else-Britt Nilsen

*Vi må studere Bibelen der
den er blitt til, sa domini-
kanerpater Marie-Joseph
Lagrange - skolens
grunnlegger; og da blir
Jerusalem det naturlige
sentrum.
Enhver som har besøkt Det
hellige land, vil få bekreftet
hvor sunne paterens
instinkter var på dette punkt.
Det hellige land er Bibelens
land, og den blir aldri så
levende som nettopp der.*

Besøk ved

Jerusalem — naturlig og
inspirerende ramme

Det fargerike Jerusalem er både en naturlig og inspirerende ramme om bibelstudier, og vi avlegger dominikanerne i Nablus Road en visitt hvor pater Raymond Tornay tar imot.

«Jeg er faktisk den siste som Lagrange rakk å utnevne før han døde i 1938,» forteller pater Tournay. Foruten å undervise i syriologi - dvs. syrisk språk og litteratur - og i Bibelens poetiske tekster, arbeider Tournay også med humanitære spørsmål for Røde Kors og Caritas. Det var imidlertid «bibelskolen» som opptok oss mest denne gang . . .

Kan De fortelle litt om skolens start og videre utvikling?

- Skolen har ligget her siden den i 1890 le grunnlagt av Pater Lagrange. Leo XIII var dengang pave, og han gav bibelvitenskapen den første store muligheten i Kirken i moderne tid. Hans etterfølgere, Pius X og Benedict XV, satte imidlertid utviklingen i revers, med det kjente resultat at moderne kritiske metoder først fikk sin fulle anerkjennelse i 1943 av Pius XII.

- Skolen har altså hatt sin

Ecole Biblique i Jerusalem

3

«Jeg er faktisk den siste som Lagrange rakk å utnevne før han døde i 1938», forteller pater Tournay. Foruten å undervise, arbeider han også med humanitære spørsmål for Røde Kors og Caritas.

gullalder etter krigen, med konsekvenser for bibelvitenskapen langt utover den fransktalende verden. Men pater Lagrange selv levde det meste av sitt liv i «de mørke tider» av bibelvitenskapens historie i Den katolske kirke. Han tvilte aldri på sin gjerning eller på skolens misjon, men døde før han fikk se fruktene av verket, slik de f.eks. ble gjennomført av Det annet Vatikan-konsil.

Undervisning og forskning

Hva er hensikten med Ecole Biblique?

- Vi er opptatt av Bibelen og hele miljøet omkring: språk, arkeologi, geografi, historie, eksegese, tekstkritikk . . . Foruten forelesninger og seminarer utgjør ekskusjoner og reiser en viktig del av undervisningen. Med vår beliggenhet er dette nesten selvfølgelig.

Skolen er beregnet på lærere i fag som er knyttet til Bibelen, og vi utdanner spesialister som skal kunne undervise på universitetsnivå. Flertallet i lærerstaben er dominikanere, men vi nøler ikke med å knytte til oss andre når det er ønskelig og nødvendig.

Hvem kommer hit?

- Våre studenter kommer fra alle verdens kanter og det forekommer ingen forskjellsbehandling p.g.a. rase, religion eller kjønn. Vi har f.eks. flere ganger hatt jøder blant studentene, men bare sjelden muslimer.

For å ha utbytte av undervisningen må de som kommer, kunne både hebraisk og gresk og alt ha gjennomgått grunnleggende bibelstudier. I tillegg til fransk, — som er skolens undervisningsspråk, — må studentene også beherske engelsk og tysk slik at de har adgang til faglitteraturen på området.

Men stedet gir inntrykk av å være noe mer enn en ren undervisningsanstalt?

- Det er nok riktig å si at Ecole Biblique først og fremst er et forskningssenter. Vårt bibliotek teller over 80 000 bind og vi mottar hvert år 300 forskjellige tidsskrifter. Skolens museum inneholder viktige samlinger som er kommet istand ikke minst takket være de arkeologiske funn lærere og studenter har gjort.

Vi har også ansvaret for utgivelsen av flere tidsskrifter. Særlig kjent er *Revue Biblique* og *Etudes Bibliques*.

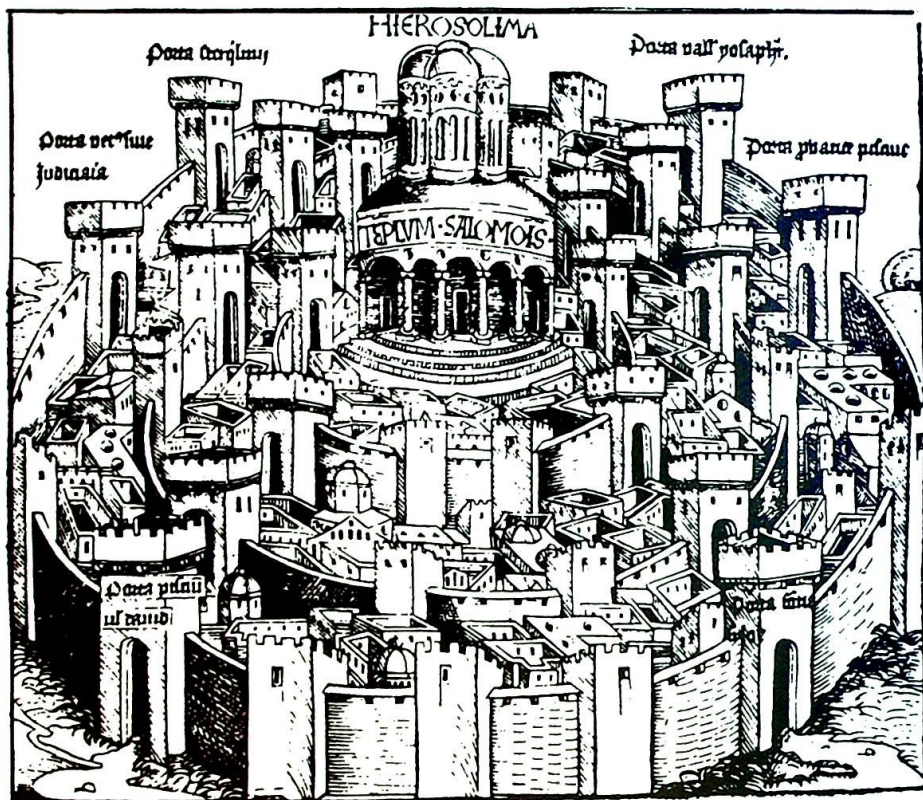
Ny jesuittsjef

Direktøren for Vatikanets Radio og organisator for Pavens offisielle besøk, Roberto Tucci (62 år) er av den italienske jesuittordenen blitt innstilt som etterfølger til pater Pedro Arrupe som general for jesuittordenen.

CATH.HER.

Polsk pave-besøk uten Walesavisitt?

Washawa (NØP/KIPA) Observatører mener å finne tegn som tyder på at Jaruzelski-regjeringen allerede nå har bestemt seg for å forby et eventuelt møte mellom Lech Walesa og pave Johannes Paul II, når Paven kommer på besøk til sitt hjemland til sommeren.

Det fargerike Jerusalem er både en naturlig og inspirerende ramme for bibelstudier. Tresnittet over er sannsynligvis fra det 16. århundre, og viser oss Det gamle Jerusalem med ringmurer, og Salomos tempel i sentrum.

Hva med Qumran-funnene?

- I forbindelse med Qumran-funnene har Ecole Biblique spilt en meget sentral rolle. Pater Roland de Vaux's navn er uløselig knyttet til dem. Selv ble jeg tilkalt dit helt i begynnelsen for å identifisere Første Mosebok og Dommernes bok. Tiden tillot meg imidlertid ikke å fortsette med dette arbeidet. Etterhvert kom

andre forskere til, og det utviklet seg til et internasjonalt foretagende. I dag offentliggjøres fortsatt hebraiske og arameiske manuskripter, og enkelte av våre lærere er med i dette arbeidet.

«Jerusalem-Bibelen»

Svært kjent er også utgivelsen av den såkalte Jerusalem-Bibelen. Hvordan kom dette arbeid i gang?

Pris til Camara

Dom Helder Camara, 74, erkebiskop i Brasil, mottok i april Japans første årlige Wiyano fredspris for sitt arbeid blant fattige og undertrykte. Prisen er på 600 000 kroner. Camara er ofte kalt «den tredje verdens advokat» og har «har brukt 52 år av sitt liv som katolsk prest til å beskytte fattige og undertrykte mennesker», heter det i begrunnelsen for utdelingen.

VÅRT LAND

Økumeniske studier i Roma

Det teologiske fakultet ved Angelicum Universitetet tilbyr fra høsten '83 et spesialstudium i økumenikk. Undervisningen blir i særlig grad orientert mot den protestantiske tradisjon, og kristne fra alle konfesjoner kan delta. For nærmere opplysninger, kontakt: Professor Remi Hoekman o.p., Largo Angelicum 1, I-00184 ROMA.

5

- Fra Frankrike ble vi oppfordret til å utarbeide en moderne oversettelse av Biblen med tekstkritisk apparat og noter. Etterhvert som arbeidet med de enkelte bøker var avsluttet, nådde de leserne som små hefter. I 1956 ble oversettelsen for første gang publisert i sin helhet.

Nå er den femte utgave under forberedelse. For hver ny utgave er forskningen kommet et stykke lenger, og det tar vi selvsagt hensyn til.

Jeg vet sannelig ikke hvor mange språk Jerusalem-Bibelen foreligger i. Det kan ikke være så rent få! Engelsk, fransk, tysk, italiensk, spansk, portugisisk — for bare å nevne noen.

Siden De foreleser i Bibelens poetiske tekster var det neppe tilfeldig at det falt i Deres lodd å oversette salmene i Jerusalem-Bibelen. For en utenforstående fortoner dette seg som en nokså vanskelig oppgave . . .

- For å uttrykke rytmen i disse gamle tekstene er det nødvendig å benytte seg av hvert enkelt språks egenart. Vi må ikke glemme at salmene er laget for å synges, danses - og ikke for å leses! Det hører musikk med, og det er derfor vik-

Det er få romersk-katolsk kristne i Det hellige land, og i Jerusalem er «Bibelskolens» et naturlig samlingssted for katolikkene på stedet.

tig at ikke bare eksegeter, men også poeter og musikere deltar i et slikt arbeid.

Hvordan vil De idag karakterisere vår kirkes forhold til bibelvitenskapen?

- Et kritisk syn på Skriften er nå en mulighet også for katolske krisne, men veien frem har vært lang og kronglete. Uttrykk som «fra periferi til sen-

trum», «fra underkjennelse til anerkjennelse» beskriver utviklingen temmelig treffende.

Bibelvitenskapen er viktig fordi den muliggjør et - i moderne forstand - rasjonelt forhold til sin religion i selve utgangspunktet. Rasjonelt betyr ikke rasjonalistisk, heller ikke i denne sammenheng.

Fordelen ved et historisk-kritisk bibelsyn er at Skriften får anledning til å komme på linje med vår bevissthet forøvrig, vårt verdensbilde - om man vil - og ikke bli et offer for det glansbildeaktige, det uvirkelige og overtroiske.

Bibelvitenskapen er kommet for å bli, og den angår alle troende, avslutter pater Tournay.

Økumenikk i praksis

Virksomheten i Nablus Road er et eksempel på økumenikk i praksis. Bibelen, Skriftens verden, er et helt naturlig samlingspunkt for kristne. Ja, alle enhetsbestrebelse må ta sitt utgangspunkt her. Bibelteologene taler faktisk det samme språk i dag, verden over. Dette skyldes at de arbeider med de samme metoder, og stort sett når frem til de samme resultater. Det er

Spenninger før Luther-jubileet

Det foregår en kontinuerlig drakamp mellom de øst-tyske myndigheter og Kirken om feiringen av 500-års jubileet for Martin Luthers fødsel, skriver Vårt Land.

Dette kom tydelig til uttrykk under en pressetur for utenlandske korrespondenter i

6

følgelig å håpe at denne situasjon også kan bli gjeldende i andre grener av teologien, men det er ingen tvil om at det er lettere å enes om bibelteologiske enn f.eks. dogmatiske anliggender, hvor de forskjellige kirkesamfunns tradisjoner har utviklet seg i svært ulike retninger.

Det er få romersk-katolske kristne i Det hellige land, og i Jerusalem er «bibelskolen» et naturlig sentrum for katolikene på stedet. Kirken inviterer til et rikt liturgisk liv året igjennom, hvor studenter og lærere ikke bare arbeider sammen, men også ber sammen. Dette gir arbeidet dybde og øker fellesskapet.

Klosteret har med tiden fått en temmelig «åpen» form hvor alle kan omgås hverandre, til gjensidig berikelse.

Under vårt opphold noterte vi med interesse at også representanter for de ortodokse kirkesamfunn var å finne blant studentene. De har en kirkelig bakgrunn hvor teologien ikke har hatt den utvikling vi kjenner fra Vesten. Dette skyldes i alt vesentlig politiske og økonomiske forhold. Med tiden vil det bli avgjørende for en større forståelse og tilnærming mellom de katolske kirkesamfunn at de står sammen om sy-

forbindelse med åpning av to Luther-museer i Eisleben en tid tilbake.

Det var det øst-tyske utenriksdepartement som arrangerte presseturen, som viste seg i like høy grad å dreie seg om arbeiderklassens revolusjonære kamp. Mye tid gikk med til informasjon om områdets sosialistiske utvikling og rekonstruksjonsarbeidet med de historiske bygninger i det over 1000 år gamle Eisleben.

Johanna Schwarz

Uten å kunne be et menneske om råd, uten å kunne ane konsekvensene, stilte hun seg fullstendig til rådighet for Gud. Skal en ta det nøye, er vel det den eneste egentlige friheten, fordi det bare er Gud som helt ut respekterer våre valg. Billedkunstnere har gjort sitt beste for å skape avstand mellom oss og denne kvinnen ved å beskrive henne slik hun var etterpå - da verket var fullbyrdet. Men vi får ikke glemme at Maria etter sitt ja til Gud, fremdeles var en høyst jordisk kvinne. Hun bar vann og vasket skitne klær, bakte brød og pratet med nabokoner. Vi taler om Jesus som vandret på jorden og gjorde merkelige ting. Men det var sannsynligvis Maria som lærte ham å gå.

Angst og uro måtte Maria tåle for sønnen sin. Landflyktighet

net på Skriften. Institusjoner som Ecole Biblique vitner om at dette er en reell mulighet. Skolen er altså et tegn i tiden. At den fortsatt er det, snart 100 år etter sin grunnleggelse, vitner klart om hvor klarsynt og fremsynt pater Lagrange i sin tid var. ●

Afrikanske kvinner bygger kirker

Gjennom «Kvinnenes Misjonssafari» har kvinner i Tanzania bygd 10 kirker siden 1974, skriver Norsk Misjonstidende. Hvert år i oktober drar et tyvetalls kvinner fra den nordlige delen av Tanzania ut til et av landets tørre og fattige områder hvor det ikke lokalt er krefter til å oppføre en kirke.

Maria, Vår Fru

hører med i bildet. Barnebiblens dekorative lille grå esel med Maria i pen kjole er snart modent for å bli skiftet ut med et bilde av en moderne flyktningekvinne fra et u-land. Forskjellen er nok ikke stor. Og når kunstneren viser henne ved siden av Johannes under Frelserens kors, stille, nesten andektig, tror jeg han filtrer bort det meste av sannheten. Jeg så det i et glimt sist høst, da TV viste bilder fra Sabra og Chatila.

En kvinne, fra seg av sorg og fortvilelse, styrtet frem mot kamera. «Hva er det dere har gjort,» skrek hele skikkelsen. «Hva er det dere har gjort? - Hva er det dere gjør mot sønnen min?» sier Maria under korset. Til oss!

Men vi vet at hun ikke ble knekket. Selv ikke da. Vi vet at hun fulgte de troende som dannet den første kristne menigheten. Og enten motstanderne av kvinner i forkynnerarbeidet liker det eller ikke, så var hun nok med den første pinsedagen, da Den Hellige Ånd kom som ild. Ja, hun var nok med og snakket om Guds storverk på en slik måte at språkbarrierer ble sprengt.

Litauens prester protesterer

To tredjedeler av Litauens katolske presteskap har protestert mot Sovjet-regjeringen. Ifølge en «underjordisk» rapport som har nådd Vesten, mener prestene at regjeringens religions-bestemmelser er i strid med evangeliet, med kirkeloven, med sovjetisk lovverk og med Helsinki-avtalen. Prestene viser også til menneskerettighetsavtalen.

CATHOLIC HERALD

Den koptiske paven gjeninnsettes?

Kairo (NØP) En egyptisk domstol har bestemt at lederen for Den koptiske kirke i Egypt, pave Shenouda III, skal gjeninnsettes som Kirkens overhode. Patriarken ble internert våren 1981 sammen med en rekke andre framstående egyptiske religiøse ledere.

De fem egyptiske dommere mente at dette var en grunnlovstridig handling fra myndighetenes side. Senere er alle de arresterte sluppet fri, med unntak av pave Shenouda som fortsatt er forvist til et isolert kloster i ørkenen nord-vest for Kairo.

Arne Fjeld

«Andre linjer» et festskrift

7

« . . . Kari er av dem man straks legger merke til. Det ble klart at hun hører til de uregelmessige verber som ingen greier å bøye, men som utvilsomt har interessante former.

. . . På sitt felt er hun forlengst opphøyet til vitenskapens høyeste stadium: å bli obligatorisk innslag i andre forskeres fotnoter.»

Lars Roar Langslets veltornerte setninger gjelder dr. philos. Kari Børresen, som nylig fylte 50 år. I den anledning utkom festskriftet «Andre linjer», redigert av Kari Vogt og Anne-Lisa Amadou. Dette innledes av Langslets hilsen til den feirede.

Emne for artiklene er med få unntagelser kvinnen og kvinnens lodd. Nærmest Kari Børresens spesialområde kommer Albert Raulins bidrag «Har Gud en idé om kvinnen? Om Thomas Aquinas' upåaktede svar.» Pater Raulin kommer med et forslag til et korrektiv til Kari Børresens doktoravhandling fra 15 år tilbake, «Subordination et équivalence; nature et rôle de la femme d'après Augustin et Thomas d'Aquin.» Pater Raulin mener at Kari Børresen ikke har tatt tilstrekkelig hensyn til at Thomas Aquinas bygger på Aristoteles, foruten Augustin. Thomas Aquinas' tanke om kvinnens natur ville gjøre tittelen «Identité, subordination et équivalence» mer dekkende. - Turid Seim Karlsen og Dagny Kaul skriver også om teologiske emner.

Feiredes bror, dr. med. Hans Chr. Børresen kommer i artikkelen «Katti Anker Møller og Ole Olsen Malm. Kvinnesak, amming og barnebegrensing: Debatt og avklaring» morfaren Malm til forsvar. Veterinærdirektør Malm (1854-1917) markerte seg som motstander av de fleste av kvinnebevegelsens merkesaker. Dr. Børresen fremholder at det normale ville være at

mødre ammer sine barn frem til tre-års alder, noe som hindrer eggløsningen og gjør at kvinnen bare kan føde hvert fjerde år. Som han skriver: «Det er mye å lære av orangutangene på Borneo som følger denne regel i fire år.» Talte Malm som han gjorde er det fordi «Hverken Malm eller andre som deltok i debatten på hans tid, gjennomskuet at den kvinneverk han kjente, var et kulturelt og teknologisk kunstprodukt. Hadde menneskeslektens «naturtilstand» med lav naturlig fruktbarhet og muligens likevekt mellom ressurser og folketall vært kjent på Malms tid, ville han nok kunne enes med Katti Anker Møller om at forebyggelse av for hyppige svangerskap i virkeligheten er en delvis tilbakevenden til den naturlige livsform for kvinnene og til de opprinnelige gode oppvekstvilkår for barna.»

Karis søster Bergljot Børresen skriver også om et naturvitenskapelig emne: «Survival of the fittest. Om biologiske forutsetninger for personlighetsutviklingen.» Hun kaller seg feministisk biolog, og avslutter sin artikkel slik:

«En av de aller viktigste biologiske forutsetningene for

Mocambique: Større respekt for religionen!

I et møte med landets president, Samora Machel, har kirkeledere i Mocambique anmodet marxistregjeringen om større respekt for religiøse spørsmål. Mocambique ble uavhengig av Portugal i 1975, og president Machel slo den gang fast at Mocambique skulle bli «den første virkelige marxistiske stat i Afrika». CATHOLIC HERALD

8

personlighetsutviklingen er individets kjønn; fordi det a) medfører kjønns-spesifikke kroppslige erfaringer og påvirker rikdommen, styrken og arten av instinkt-relaterte adferdsmønstre, og b) fordi det utløser tildels svært ulike responser fra omgivelsene. Mengden av den «næring» individet slik får som respons fra omverdenen, avgjør dets *fatness* på alle plan, og dermed i hvor stor grad dets medfødte muligheter kan få utvikle seg optimalt.»

Omverdenen stiller større forventninger til gutter, en «næring» som stimulerer til å anstrenge seg mer enn piker. Vend om!

Av artikler med litterært emne, merker man seg Grete Børsand Heyerdahls «Friedrich Schlegels Lucinde; den første bok i Europa om ugift samliv». Åse-Marie Nesse gjendikter Johan S. Scholze's «Når Doris disputerer»; ironisk snart i bunden form.

Liv Blikruds og Mette Nygårds «Narsissisme som litterært og psykologisk motiv hos Sigrid Undset», behandler en side ved Undsets ungdomsverker. Når avstanden mellom ego-idealet og selvoppfatningen blir for stor, vil Unds-

Kirken og Korea

I et intervju nylig uttalte erkebiskopen av Seoul, Sør-Korea, - kardinal Stephan Kim, - at det er vanskelig å si om Sør-Korea er på marsj i mer demokratisk retning under sin leder, statspresident Chun Doo-Lwan. Hva Nord-Korea angår, sa han at situasjonen var vanskeligere der enn i noe annet land, da Nord-Korea ikke tillater noen form for religionsutøvelse.

Vidunderlige nye verden?

Det er mange måter å skape en alternativ fremtid på. Noen mener de bokstavelig talt kan forandre menneskene. En av dem er den amerikanske doktor Robert Graham, som leder den såkalte Nobel-sædbanken. Dette er en «bank» der antatte genier avgir sæd, hvorav mange tidligere nobelprisvinnere. Grahams vanvittige tanke er at denne sæden skal koples med spesielt utrustete kvin-

ets personer forelske seg i én, hvis beundring styrker selvfølelsen. «Som en ekstra sikkerhetsforanstaltning blir objektet idealisert utover virkelighetens grense. Desto større blir da også hatet til objektet som utløses når idealiseringene begynner å svikte.»

Undset bruker denne innsikten bevisst, og anser fenomenet som noe tidstypisk.

«Henriks funksjon er speilets - «i grunnen brydde jeg meg ikke mere om ham enn om speilet på mitt toalettskap». («Fru Marta Oulie.») Men dessuten avspeiler verkene en narsissistisk legning hos den unge forfatterinnen:

«Denne dreining henimot livets uskønne og ubarmhertige sider tolkes som en forskyvning i balansen mel-

ner, for dermed å gi super-barn. Det første barn av denne sorten ble født i fjor. Nå går Graham nye veier: Ikke bare Nobelprisvinnere, men toppidrettsstjerner, blir nå bedt om å avgi sæd til banken. Det forventete resultat: En gjeng unger født med den olympiske ild som drivkraft. Noen galere?

FOLKEVETT

Muslimer i Sovjetunionen

I Sovjetunionen har den muslimske befolkningen i Kaukasus-området kommet i konflikt med myndighetene. Keston College melder om opprør og større uroligheter i flere byer, også lenger øst mot Sentral-Asia.

Det skal ha vært den økende ateistiske

propaganda og diskriminering av muslimenes språk som har vært utslagsgivende for urolighetene. Muslimene vil ikke godta at staten er overordnet religionen, og den muslimske befolkning er blitt et problem for lederne i Kreml.

NØP

lom forfatterens opptatthet av et personlig livsproblem og omverdenen. Den utsier «for mye» om en depressiv forfatterpersonlighet og «for lite» om den virkelighet hun ønsket å skildre så mangfoldig og så komplett som mulig. Og den dystre stemning som hennes tidligste verker er innsvøpt i, gir dem et preg av tvang, av en ufrihet som skygger for et åpent syn på virkeligheten.»

Den modne Undset, derimot, «finner balansen mellom selvet og verden.»

Anne-Lisa Amadou skriver om «Paul Selmers kvinner; metafor og mening i Sigrid Undsets konversjonsromaner» og stiller spørsmålet:

«Hvorfor valgte Sigrid Undset å la sin hovedperson være mann når den historien hun skulle fortelle, synes å bygge på erfaringer hun selv helt direkte gjorde i forhold til katolisismen? Og dernest: Hvilke erfaringer hos Paul Selmer er betinget av at han som mann møter sin skjebne i kvinneskikkelse, hvilket menneskesyn og kvinnesyn gjør i denne sammenheng en omvendt konstellasjon utenkelig? Svaret må i første omgang søkes gjennom et studium nettopp av kvinnene i Paul

Selmers liv. For «meningen» med denne konversjonsberetningen filtreres gjennom dens kvinneskikkelser, og nøkkelen til kvinneskikkelsene igjen må vi søke i det metaforspråk som hver av dem kommer til uttrykk ved.»

Etter å ha vist oss metaforene som beskriver Lucy, Bjørg, Randi og Pauls datter Synne Paula, samt Lucys datter Eva Maria, gir Anne-Lisa Amadou sitt svar:

«Hvorfor valgte så Sigrid Undset å la hovedpersonen i denne historien være mann? Jeg tror det går an å formulere et svar på to forskjellige plan. Ser vi på de to romanene som et verk som levendegjør idéen om en personlig frihet innenfor et gitt samfunn, er det for det første nokså klart at hovedpersonen ikke kunne være kvinne uten å bryte radikalt med det samtidige kjønnsrollemønster, noe som igjen ville innebære et brudd med det undsetske realismeprinsipp. Viktigere er det vel likevel å se at den fabel romanen tegner opp, og som handler om menneskets forvanling gjennom overvinnelsen av dets egen natur, tar i bruk mytisk-religiøse forestillinger der menneskenaturen er ikledt nettopp kvinneskikkelse: Mytologiens ama-

soner og skjoldmøer, skapelsesberetningens Eva, Evangelietets Maria. Med historien om Paul Selmer beskrev nok Sigrid Undset en åndelig utviklingsprosess som i store trekk faller sammen med den hun selv hadde gjennomgått. De omgivelser hun ga sin helt, er videre klart inspirert av det katolske miljøet hun selv møtte som nyomvendt katolikk. Når hovedpersonen allikevel ikke kunne være kvinne, skyldes det verkets metaforiske dimensjon, som bygger på et stoff der kjønnsrollene er forhåndsdefinerte gjennom mytens billedspråk.»

Venter De at en bok skrevet av kristne forfattere søvning skal gjenta tanker som har vært tenkt før? Synes De at kvinneforskningen er kjedelig? Her viser et snes skribenter, de fleste av dem kristne, at spørsmålet: «Hva med kvinnens plass i, og kvinnens syn på, alt dette som vi visste fra før?» fører til nye og svært interessante svar. Samlingens redaktører fortjener honnør.

Andre linjer - Festskrift til
Kari Elisabeth Børresen
Redigert: Kari Vogt og
Anne-Lisa Amadou
Solum Forlag 1982

Problemer for pinsevenner i
Sovjet

(NØP) Pinsevevnene i Sovjetunionen utsettes stadig for nye arrestasjoner og forfølgel-

Knut W. Ruyter

10

Den katolske kirke i Amerika:

Forfatteren avslutter i dette nummer sin artikkel om Den katolske kirke i USA, — av ham selv karakterisert som «ufullstendige glimt». Idag konsentreres oppmerksomheten om kvinnens plass i kirken, om nyere teologisk litteratur, om økumenisk fremgang og om amerikansk katolsk menighetsliv. Men først noen linjer om katolske innslag i amerikansk kulturliv.

At Den katolske kirke har hatt stor innflytelse i det akademiske og kulturelle liv i USA er velkjent. Katolske universiteter nyter stor anseelse (f.eks. Notre Dame), og tallrike romanforfattere er vel ansett. På Broadway blir det stadig spilt «katolske» dramaer og filmer blir presentert av katolske regissører. De er alle opp tatt av katolske problemstillinger, om enn deres forhold til Kirken ofte kan være nok så svevende.

I løpet av 83 vil New Yorks «Metropolitan Museum of Art» vise en utstilling som noen hevder vil bli den største i sitt slag, nemlig The Vatican Collections: «The Papacy and the Art». For første gang i historien har Vatikanet gått med på å sende omtrent 200 kunstverk av ymse slag til USA. Kunstkjennere sier at denne utstilling vil det gå frasagn om. (Jeg har skaffet meg inngangsbillett!)

Kvinnens plass i Kirken

Da pave Johannes Paul II ved sitt besøk i USA utelukket kvinner som kommuniionsutdelere, følte mange katolske kvinner seg urettferdig behandlet.

Dette er kanskje en av de

mest ømtålelige saker i den amerikanske kirke for tiden, og det ser ut til at Kirkens ledelse har liten forståelse for hvor landet ligger. Ved et møte nylig, mellom prester og søstre, ble kvinnene opplyst om at de ikke kunne utdele kommunion ved den avsluttende messe, - etter ordre av erkebiskop Pio Laghi, den apostoliske delegat til USA. Som en sint søster bemerket, en kvinne kunne bære Jesu legeme i sitt skjød i ni måneder, men hun er ikke ansett verdig til å holde Kristi Legeme i et par minutter ved utdelingen av kommunion.

Men problemet går dypere enn til irritasjon og sinne. Da sr. Theresa Kane for tre år siden sto fram for Johannes Paul II i Washington, ble hun et symbol på kampen for ordinasjon av kvinner til det katolske presteskap. Med respekt, men også overbevisning gir hun et innblikk i hva kvinner tenker og føler. Hun forlangte av Paven at det burde være mulig å innbefatte kvinner i alle Kirkens tjenester.

Dermed brakte hun på bane en av de mest omstridte saker i den katolske kirke i dag. Sr. Theresa fastholder at hun er bærer av et berettiget anliggende og ikke representant for

ser. Det meldes om overgrep mot pinsevenner både i Moskva og ellers i landet, — både mot enkeltpersoner og menigheter.

Den 17. februar ble en menighet i Shcherbinka utenfor Moskva utsatt for en rekke husundersøkelser. Ingen fikk forlate leilighetene mens dette sto på. All religiøs litteratur ble konfiskert i tillegg til båndopptak-

ere, kassetter, fotoapparater, bankbøker, penger og musikkinstrumenter.

Den 28. februar falt en høyesterettsdom i Vilnius i Litauen. Eduard Bulakh (41) ble dømt til to og et halvt års straffarbeid for å ha arbeidet aktivt for retten til å kunne forlate Sovjetunionen. Han har bl.a. laget en liste over pinsevenner som ønsker å forlate landet, og dette ble oppfattet som bakvaskelse av fedrelandet.

del II

Søster Theresa Kane er blitt et symbol på kampen for ordinasjon av kvinner i USA. Med respekt, men også overbevisning gir hun et innblikk i hva kvinner tenker og føler.

de illsinte feminister - slik noen av hennes baktalere har fremstilt henne. Som president for Leadership Conference of Women Religious og representant for 100 000 amerikanske søstre sier hun: «Ordenssamfunn har ikke for vane å bli ledet av radikale. Jeg er en helt vanlig nonne, det er det folk ikke forstår om amerikanske nonner i dag. Det er dette Pa-

ven ikke ser. Kvinnelige ordensmedlemmer tok Det annet Vatikankonsil alvorlig. Vi satte spørsmålstegn ved autoritet. Vi satte spørsmålstegn ved oss selv og våre liv. Vi oppdaget at vi levde halve liv, forhindret fra å utføre sakramentale tjenester. Å holde oss borte fra prestevigselen er et symbol på at vi ikke kan bli betrodd oppgaven å bringe Kristus til menneskene.»

Selv om det er temmelig begrenset hva en kvinne kan gjøre i Kirkens offisielle tjeneste, er det klart at prestemangelen har ført til at mange kvinner, særlig søstre, tross alt utfører viktige oppgaver i Kirkens liv: som pastoralassistenter, lærere, (også professorer og presidenter ved katolske universiteter), rådgivere, lektorer, ministranter og forkynnere. I Midt-Vesten har et snes søstre blitt utnevnt som administratorer for menigheter som man ikke kan skaffe prester til. De har fullmakt til å utføre de aller fleste prestelige tjenester. Biskoper i disse områder har vist forståelse og interesse for kvinnens plass i Kirken.

En vanskelig balansegang

Siden 1975 er det likevel ikke mer enn tretten biskoper som

Økumenisk kirke i Polen

Lublin (NØP/KIPA) I Polen er det fremmet planer om å reise en økumenisk fredskirke på det sted hvor den nazistiske tilintetgjørelsesleiren Majdanek lå. Dette er gjort kjent etter et møte mellom den katolske biskop i Lublin og ledere for andre kirkesamfunn. Kirkebygget er tenkt som æresminnesmerke over de 360 000 mennesker tatt av dage i den nazistiske konsentrasjonsleiren.

har sendt hyrdebrev om kvinnens rolle i Kirken i dag. De forsikrer på den ene side om kvinnens mangeartede åndsgaver og den viktige rolle hun har spilt opp gjennom Kirkens historie. På den annen side innrømmes og bekreftes de mange urettferdigheter som kvinner har måttet lide i Kirken og i samfunnet. Biskopene håper at hyrdebrevene kan tilby kvinnene litt håp og oppmuntring.

Det er imidlertid en vanskelig linedans. Biskopene balanserer mellom pavelige skriv som utelukker kvinner fra kirkelige tjenester (fordi det er «hevdvunnen tradisjon») og den praksis som følges i mange amerikanske menigheter. Balansegangen tilfredstilker knapt noen, og slett ikke kvinnene, men biskopene prøver å gjøre det beste ut av en kinkig situasjon. Biskop Matthew Clark av Rochester anerkjenner i sitt hyrdebrev «The Fire and the Thornbush» (1982) at mange kvinner har anlegg og karisma til å preke Guds Ord, men på grunn av Romas direktiver må det ikke skje fra prekestolen. Derfor må vi bli oppfinnsomme, skriver biskopen, med å finne nye veier for kvinner med slike gaver. Selv foreslår han atskillige mulig-

Kirken overlever i Albania

Athen (NØP/KIPA) Nesten fjorten år etter at Albania ble erklært som «verdens første ateistiske stat», er den ortodokse kirken i den sydlige delen av landet i full vigør - ifølge ferske nyheter som tidsskriftet «Ecclesia» sitter inne med. Til tross for at omlag to tusen kirker, klostre og kapeller ble stengt, holder flere hus- og basismenigheter fast ved den kristne tro.

12

heter så lenge kvinnen ikke preker fra prekestolen. Viljen er tilstede, men lovens bokstav virker fremdeles som en solid bremskloss.

Ved bispekonferansens møte i Washington diskuterte man et forslag om kvinnens plass i Kirken, fremsatt av biskop Michael McAuffe, Minnesota. Forslaget, som ble godkjent, krever at mulighetene for å tillate kvinner å bli viet som diakoner må bli utredet og at biskopene må ta sikte på å skrive et hyrdebrev om kvinnens rolle og tjenester i Den katolske kirke.

Teologi

Kanskje er det en drøy påstand, men det er mange med meg som hevder at noe av den beste teologi for tiden skrives i USA. Det betyr også at en utmerket teologisk og pastoral utdannelse tilbys teologi-studerende prestekandidater og legfolk.

John. J. Shea har utgitt ypperlige bøker om religiøse forestillinger, og i filosofisk teologi er det vel få som kan overgå David Tracy. I samarbeid med Andrew Greeley har disse to nylig utgitt «The Religious Imagination», - et nytt bidrag til det spennende og lite

Kirken på Haiti går mot «Baby Doc»

NØP (Port of Prince) Befolkningen på Haiti har ikke glemt Pavens ti-timer lange besøk i

utforskede område om religiøse forestillinger og idéer. - I systematisk teologi kan man vel knapt gå utenom teologer som f.eks. Bernard Lonergan og Avery Dulles. - Også på det bibelske område har katolske eksegeter begynt å gjøre seg gjeldende og har nok tatt igjen det forsprang som protestantene lenger hadde. Her må vi i hvert fall nevne Joseph Fitzmyer.

I senere år har det også foregått en livlig debatt om moralske spørsmål, og på kirkerettens område har amerikanske spesialister levert vektige bidrag til utarbeidelse av den nye kirkerett. - Mye spennende skjer også på det pastorale område. Utallige artikler og bøker utgis hvert år om menighetens teologi, om legfolkets tjenester, om liturgi og sakramenter, og om religion-sundervisning.

Teologistudenter nyter godt av disse frukter. Ved siden av et stort antall tradisjonelle presteseminarer har mange katolske universiteter åpnet sine dører for legfolk, og antallet stiger stadig. *Weston School of Theology* (Cambridge, Massachusetts, hvor sr. Valborg Osterhuis og jeg studerer), melder om jevn tilgang på legstudenter som har til hensikt å

år. Ennå henger det igjen synlige minner på stolper og vegger med avbildninger av flagg og bilder. Heller ikke podiet Pavens brukte til blant annet å rette sterk kritikk mot regimet i landet er tatt ned, skriver «Die Welt». Dette er imidlertid ikke det eneste «resultatet» man kan se igjen etter besøket av overhodet i Den katolske kirke. De fleste observatører i landet hevder at Kirken på Haiti ble tydelig styrket etter besøket. Det er også tegn på at Kirken i

arbeide som heltidsansatte i Kirken. Lignende utvikling meldes fra andre katolske universiteter.

Økumenikk

Flere universiteter samarbeider med teologiske skoler fra andre kirkesamfunn. I Boston har i alt ni teologiske skoler dannet et Teologisk Institutt, hvilket i praksis betyr at en student ved Weston School of Theology kan følge forelesninger ved protestantiske og/eller ortodokse skoler. Det har utvilsomt skapt større forståelse for egenarten til de mange forskjellige trossamfunn. - Sammenlignet med

større grad er blitt seg bevisst sin rolle i arbeidet for større sosial rettferdighet.

Etter fengslingen av læreren og sosialarbeideren Gerhard Duclerville, sendte biskopene i landet et brev hvor det blant annet heter at «vi ber til Gud om at Han må befri landet vårt fra disse pinslene». Uken etter ble Duclerville løslatt.

Et annet eksempel på et utvidet katolsk engasjement er at det i vår for første gang

ble gitt offentlig uttrykk for misnøye med forholdene i landet og stilt krav om forandringer. Presidenten på Haiti, Jean-Claude Duvalier (Baby Doc) som er innsatt i embedet på livstid, sørget for at dette ikke ble gjort kjent i noen av landets aviser. Uttalelsen var imidlertid allerede sluppet ut over fjernsynsnettet.

Enkelte hevder at det har skjedd positive forandringer i landet etter at den nåværende

presidenten overtok etter sin far, François Duvalier (Papa Doc). Lederen for det kristelig-demokratiske partiet, Silvio Claude, som selv ofte har sittet i fengsel, sier at tallet på politiske fanger har gått ned de siste årene. Ni dager etter at Paven hadde besøkt landet ble det også satt ned en komité som skal komme med forslag til flere sosiale forbedringstiltak.

Menigheten

Selv om massemedia ofte konsentrerer seg om saker som fødselsregulering, abort, teologiske tvister og de store personligheter, er Kirken for de aller fleste legfolk identisk med den stedlige menighet.

En av de største vanskeligheter i de fleste bispedømmer er den økende prestemangel. Siden 67 har antallet prester minket med omtrent enoghalv prosent hvert år. I en rapport sendt til den amerikanske bispekonferanse forutser sosiologen Richard Schoenherr at antallet prester ved århundreskiftet vil være halvert, mens den katolske befolkning ventes å øke med trettitre prosent!

Biskoper og andre kirkeledere ser ut til å være rådville over situasjonen, og det finnes ikke faste retningslinjer for hvordan problemet kan løses. Derimot er det sikkert at mangelen på prester er blitt møtt med et økende antall aktive legfolk rundt omkring i menigheten.

Legfolkets tjeneste i kirken - Lay Ministry - snakkes det mye om i dagens amerikanske katolske kirke, og det er ingen tvil om at deres tjeneste har spredt seg som ild i tørt gress over hele USA, med den følge

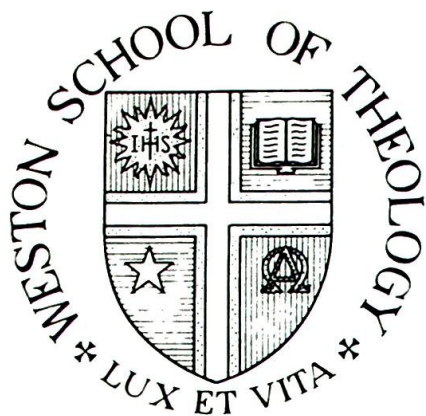
Lederne for tre kirkesamfunn samlet til felles økumenisk gudstjeneste i Iowa City i august 1982 i forbindelse med Den 32. nord-amerikanske liturgi-uke. Etter en felles «ordets liturgi» delte forsamlingen seg i tre for selve eukaristifeiringen. (Foto: Religious News Service Photo)

land i Europa kan det vel trygt sies at den økumeniske dialog er kommet atskillige skritt videre i USA, kanskje fordi det allerede var grobunn for tilnærming i et så pluralistisk samfunn. Siden den romersk-katolske/lutherske dialog tok til i juli 1965 (som den første i verden) har den resultert i seks imponerende dokumenter om så viktige og forskjellige emner som trosbekjennelsen, dåpen, eukaristien, kirkelige embeter, Pavens autoritet og lære-embetet i Kirken.

På det pastorale område kan det også vises til fremgang og økt forståelse. Særlig i forbindelse med blendede ekteskap har kirkene prøvd å følge

slutt-rapportene mellom den romersk-katolske og den anglikanske kirke (1975) og mellom den romersk-katolske kirke og *Lutheran World Federation* og *World Alliance of Reformed Churches* (1978). Det innrømmes uten videre at det finnes pastorale vanskeligheter, men dialogen har likevel frembrakt verdifulle retningslinjer.

Også på grasrot-plan møtes medlemmer av forskjellige kirkesamfunn til samtale og bønn. Bortsett fra den lutherske Missouri-synoden som stadig uttrykker seg i sterke anti-katolske vendinger, er mitt inntrykk at forholdet mellom katolikker og lutheranere er meget godt.

at mange legfolk nå er mer engasjert i Kirkens liv enn noensinne.

Legfolkets tjeneste

Utviklingen sees med all tydelighet ved den menighet hvor jeg for tiden tjenestegjør som diakon: St. Mary's i Pompton Lakes (New Jersey). For å møte «tidens tegn» startet menigheten for åtte år siden en ny form for lederskap, kalt «*team ministry*». Pater John Carnevale understreker at det hele har utviklet seg fra en sped begynnelse, og at årsaken til at det har lyktes så godt ser ut til å være at legfolk har fått lov å bli aktive på alle områder av menighetens liv. Ofte har fransiskanerne tatt initiativet til nye grupper og aktiviteter, men gradvis overgitt ansvaret til legfolket. Dermed har de skapt en fellesskapsånd og et kristent engasjement som går langt ut over den vanlige katolikks ukentlige kirkebesøk. Menigheten teller i dag omtrent to tusen familier, og teamet består av fem fransiskanere og ni legfolk i heltidsstilling: to søstre, to permanente (gifte) diakoner, to pastorale rådgivere, en daglig leder for henholdsvis intensivundervisning og voksenopplæring, for

liturgi og musikk og for ungdomsarbeidet.

Også i liturgien deltar legfolk - kvinner og menn - aktivt som musikere, lektorer, ministranter, kommuniionsutdelere, dørwoktere, - av og til også som predikanter. Menigheten har omlag 150 kommuniionsutdelere, ca. 20 av dem sendes ut hver søndag for å bringe kommunion til menighetens syke og eldre medlemmer. Det er tydelige tegn på at deres tjeneste har ført til økende sans for det kristne engasjement og ansvar for det bredere fellesskap i dagens samfunn og verden.

Legfolk og søstre som «pastorer»

Mange vil kanskje innvende at denne menigheten må være et unntak, - det kan nok hevdes, - men det er også mange menigheter som har gått atskillige skritt videre. - Ingen amerikansk biskop har likevel gått så langt som Omer Robideaux, Manitoba (Canada). I hver menighet hvor det ikke kan skaffes prest, har han utnevnt et ektepar som «pastorer» med myndighet til å preke, lede søndagens liturgi og kommuniionsutdeling, lede begravelser, stå for menighetens forvaltning osv.

I USA er det blitt mer vanlig å utnevne søstre som «pastorer» (offisielt kalt forvaltere) ved menigheter som det ikke kan skaffes prester til. En av dem er St. Joseph-søsteren Mary Lamski, utnevnt til pastor ved en student-menighet i River-Falls, Wisconsin. Biskop George A. Hammes sier i utnevnelsen at han har gitt sr. Mary «de vanlige rettigheter, ansvar og autoritet til en pastor . . . Alle saker vedrørende liturgi og liturgiske tjenester er underlagt hennes ansvarsområde.» Den 42 år gamle søster utfører den vanlige prestelige tjeneste: forvaltning, rådgivning, retrett-arbeid, ekte-skapsforberedelser, undervisning. Hun leder også menighetens liturgi og preker nesten hver søndag (kledd i en alba). Noen få permanente diakoner har fått lignende fullmakter.

Men et så aktivt legfolk er ikke helt problemfritt. Den manglende offisielle godkjenning av legfolkets tjeneste i Kirken er et kinkig problem. Til tross for at den amerikanske bispekonferanse i 1980 ga ut fine studier som «*The Parish: A people, A Mission, a Structure*» og «*Called and gifted: The American Catholic Laity*», har det vært mye klabb og babb om hva legfolkets tjeneste i Kirken virkelig

Biskop Gran om kall

Gud er selvsagt totalt fri til å kalle hvem han vil, til hva han vil, når han vil og som han

vil. Det er opp til oss, de kalte, å gjøre vårt for å tyde de signaler han sender ut. Signaler som alltid vil ha noe mysteriøst over seg. Men også noe klart individuelt. Vi er imidlertid også fri - med den frihet Gud har gitt oss (og som er delaktighet i hans frihet) - til å svare eller la være å svare på denne invitt. Gud tvinger ingen.

FRA PREKEN I ST. OLAV DOMKIRKE

Press mot kristne i Nepal

Kathmandu (NØP/KIPA) Kristne i Nepal møter stadig problemer overfor myndighetene. Nylig ble «Nepal Bible Training Institute» - et kristent senter i hovedstaden Kathmandu, stengt av regjeringen. Indiske kristne som nettopp har vært i landet, kan bekrefte dette. Det finnes omlag ti tusen kristne i dette landet mellom India og Kina, - hvor hinduismen er statsreligion.

15

skal bestå i.

Kvinner under 45 år føler ofte at de ikke blir sluppet til i menighetens gudstjeneste og at de blir holdt fast i tradisjonelle mønstre.

«Den gode katolske mor og hustru», så elsket i prestelige prekener, er i gjennomsnittet nokså irritert på kirkelige ledere. Mange mødre reagerer sterkt når deres døtre uteluk-

kes fra ministrant-tjeneste. «Hvorfor er min datter mindre verdig enn min sønn?» er et spørsmål de krever å få svar på.

Lønnen er mager!

Heltidsansatte legfolk som nylig ble intervjuet av *National Catholic Reporter* nevnte at hovedproblemet for fortsatt leg-

tjeneste i Kirken var den magre lønnen som gjør det vanskelig å underholde en familie og planlegge for fremtiden. Bill Allegri, daglig leder av intensivundervisning i Gresham, Oregon, bemerket at «lønnen er latterlig lav. Hvis ikke noe blir gjort, kan vi ikke regne med å kunne tiltrekke gifte folk for lengere tid.» Joe Connelly, daglig leder for liturgi

Verdens våpenproduksjon

Hvor mye har verdien av verdens våpenproduksjon steget fra 1969 til 1979? - Fem hundre prosent. Få varer i det internasjonale handelssystemet kan oppvise en lignende vekst i samme periode. FOLKEVETT

16

og musikk ved St. Mary's menighet, Pompton Lakes, New Jersey, sa seg enig i dette. Han er gift og har et barn, og må selv holde to heltidsstillinger for å kunne underholde familien. Han er også lektor ved det katolske gymnas. Og dette er han villig til fordi han føler seg kalt til å tjene i Kirken og fordi det er tilfredsstillende for ham personlig. «Den største vanskelighet jeg har opplevd, er likevel den manglende anerkjennelse fra legfolk for min stilling som en leder i menigheten. Det er *det* som sårer mest. Du må liksom være fransiskaner før du blir tatt på alvor!»

Sist, men ikke minst, har det vært noen kjedelige konflikter mellom prester og legfolk. På den ene side har et stort antall prester følt seg truet av at legfolk er i stand til å utføre fullgode tjenester, - til tider bedre kvalifisert enn prestene selv. På den annen side er det mange legfolk som har store vanskeligheter med å bifalle legfolkets aktive tjeneste i Kirkens gudstjeneste og pastorale omsorg. Vi kan ikke unnlate å slå fast at det er av stor viktighet for mange katolikker at deres menighet har prest(er). Presten er ofte symbolet på deres katolisitet, og den de tyr

Kristen fredskonferanse om atomnedrusting

Praha (NØP/CPCI) Fra 24.-28. mai vil det finne sted en konferanse i Budapest, hvor kristne vil komme sammen for å utveksle informasjon angående kirkenes an-

til hvis nøden melder seg.

Sakramentene står meget sentralt i katolikkers fromhet-sliv, og da særlig feiringen av eukaristien. Nettopp derfor er den siste bok av Edward Schillebeeckx, - om kirkelige tjenester - blitt drøftet meget flittig. Der argumenterer han at de mennesker som viser seg som ledere av en kristen menighet ideelt sett skulle bli presteviet for å lede den lokale menighets gudstjeneste, - om de så er gifte menn eller kvinner. Selv om den institusjonelle kirke ser ut til å være langt fra å overveie slike muligheter, har noen av Kirkens ledere ytret seg positivt om dette.

Ved veis ende: gifte prester og kvinnelige prester?

I en kommentar til diskusjonen om prestemangelen uttalte den velkjente kirkerettsjurist John Finnegan: «Idéen om en ikke-eukaristisk katolisisme skremmer meg. Hvis Kirken ønsker å forbli en menighet samlet omkring nattverden, er den nødt til å øke antallet på dem som er gitt fullmakt til å utføre prestelige tjenester. Jeg tror at i mellomtiden vil de permanente diakoner ta over den daglige ledelse

strengelser for kjernefysisk nedrusting. Det er Kristen Freds-konferanse (CPC) som står bak initiativet, og det er organisasjonens ungar-ske medlemskirker som vil være vertskap. Cirka hundre representanter fra ulike kirker og økumeniske organisasjoner vil delta.

av menigheten med prester i skytteltrafikk fra menighet til menighet for å feire den hel-lige messe. Ved veis ende ser jeg gifte prester og diakoner i menighetens tjeneste. Og der-nest kvinnelige prester. Jeg er ikke sikker på når det vil skje, men jeg er sikker på at det vil skje.»

I det minste én biskop har uttalt seg offisielt på lignende måte. I en tale til sine kolleger i Collegeville, Minnesota, sa erkebiskop Rembert Weakland: «En ikke-ordinert tjeneste er ikke tilstrekkelig til å ivareta menighetens fullstendige liv.» Og han la til: «Prisen vi må betale for et ugift presteskap er kanskje for høy.»

Et annet viktig trekk ved utviklingen i USA er at tusener av katolikker er aktivt med i den katolske karismatiske bevegelse, og at mange har startet basis-menigheter. Det er et kjennetegn ved disse bevegelsene at de stort sett ledes av legfolk.

Jeg har her gitt noen ufullstendige glimt av den amerikanske katolske kirke i dag. På mange måter er vi vitne til et nytt fenomen, som man ofte henviser til som den selvvalgte katolisisme. Blant et bevisst og vel-utdannet legfolk godtas ikke lenger alt som kommer

Misbruket av psykiatrien i Sovjet

Amnesty International kjenner til nærmere 200 tilfeller der personer av politiske årsaker er blitt tvangsinnlagt på psykiatriske klinikker i Sovjetunionen de siste åtte årene. Sannsynligvis er det virkelige tallet på innlagte høyere, og misbruket av psykiatrien lar seg stadig til å fortsette, trass internasjonale reaksjoner, sier Amnesty.

Ikke bare «terrorister»

Politiske mord er ikke noe som først og fremst blir begått av små, isolerte ekstremist- og terroristgrupper på ytterste høyre eller venstre fløy.

Tvert om er politiske drap og massakrer noe som i svært mange land er blitt utført med myndighetenes vilende og samtykke, mot opposisjonsgrupper og politiske motstandere.

Hundretusenvis av mennesker har de siste ti årene mistet livet i politiske masse-drap og massakrer, iverkstilt av regjeringene i deres egne hjemland, sier Amnesty International i innledningen til sin store rapport om «politiske mord».

Rapporten er en av de mest omfattende rapportene Amnesty International noen gang har sendt ut.

Kamp for fred - håp for fremtiden

Valfart og samlingsdager

Oslok 1983, 28.-31. juli

I en tid da fredsproblematikken blir mer og mer aktuell, våger vi å trekke linjene fra Hellig Olav, som egentlig først vant sin seier i døden, gjennom nederlag i våpenmakt. Med årets Oslok-feiring vil vi prøve å lære av hans forbilde, hans måte å seire på, og se hvordan vi kan bruke det i vår kamp for fred. Hellig Olav ville slå sine fiender tilbake med våpenmakt, men det var ikke våpnene som ga ham seier. Spørsmålet om å sette lit til våpenmakt er aktuelt også i vår tid med våpenopprustning.

Når vi inviterer til samlingsdager på Sund Folkehøgskole i Innherred, vil vi ved å legge

vekt på en ramme av bønn og åndelig fordypelse, vise at dette også er et viktig ledd i vårt arbeid for fred. Som Hellig Olav hadde en ettertankens og bønnens tid, vil vi også legge vekt på det åndelige liv. Kamp for fred i verden begynner med fred i oss selv.

Med årets samlingsdager vil vi trekke linjene fra fortid til nåtid og fremtid, fra den enkeltes hverdag til verdenssituasjonen, fra åndelig stillhet til konkret handling i en virkelighet vi alle har ansvar for. I en verden der vi som kristne aldri må gi opp å forkynne håpet.

Også i år begynner vi valfarten i Trondheim torsdag morgen, der Nidarosdomen naturlig nok står i sentrum for vår oppmerksomhet. Om etter-

middagen reiser vi til Sund, som ligger vakkert til på Indrøy mellom Levanger og Steinkjer. Om kvelden blir det en kort orientering fra en internasjonal fredskongress kirkenes i Norden arrangerte i Uppsala i april. Sr. Marie-Louise Pettersen o.p. holder meditasjon fredag formiddag. Om ettermiddagen holder pater Alex Kons foredrag med tittelen «Kamp for fred - håp for fremtiden». Lørdag formiddag er det utflukt til middelalderkirker i omegnen, om ettermiddagen holder pater Olav Müller foredrag med tittel «Seier gjennom nederlag - hvordan skjer det i vår hverdag». Hver dag er rammet inn av laudes, vesper og messe. Søndag drar vi til Stiklestad, der det er festmesse i vårt kapell kl. 11, og Olavs-vesper i

ovenfra. Mange er katolikker under den forutsetning at de kan handle etter sin egen samvittighet og likevel forbli trofaste katolikker i sin fundamentale overbevisning om liv og død, om Gud og hans kjærlighet, om sakramenter og liturgi, og de er innstilt på å leve i og for Kirken.

Andrew Greeley skriver at

det er liten grunn til å tro at stormen vil opphøre å rase i de neste ti år, selv om det er mulig at noen sider ved tradisjonen finner veien tilbake til Kirkens liv og gudstjeneste. Mange spør seg hva det egentlig betyr å være katolikk og leter etter svar. Mange føler behov for å gjenoppdage den katolske tradisjon i hele dens bredde og finne frem til et

språk som kan beskrive den amerikanske katolske kirkes nye profil.

Kanskje vil det ennå ta tid å nå frem til det målet, men i mellomtiden er det ingen som vil forveksle den katolske kirke i USA med et gravmæle. ●

Nordiske biskoper til Tyskland
Sjefen for Ansgar-Werk til støtte for de katolske kirker i Norden, Dorothea Olbrich, har i følge KNA opplyst at de nordiske biskoper fra Danmark, Finland, Island, Norge og Sverige vil komme sammen til bispekonferanse i Georgs Marienhütte i nærheten av Osnabrück i tiden 17.-23. september i år.

KNA

18

middelalderkirken. Etterpå er det anledning til å se «Spelet om Heilag Olav», før vi drar til Levanger og avslutter med takkegudstjeneste i St. Torfinns kirke.

Prisen for samlingsdagene blir i år kr. 650,- pluss reise. For barn under 14 år er det halv pris. Sund er et familievennlig sted, der vi blant annet har adgang til svømmehall. Vennligst oppgi alder på barn ved påmelding. Blir det flere familier, vil vi prøve å lage egne tilbud for barn og unge.

**Merk: Påmeldingsfrist
20. juni**

Detaljert program fås ved henvendelse til Hanne Berentzen, Skansegt. 15, 7000 Trondheim, tlf. (075) 10 933. Etter legmannsrådernes fellesmøte vil det fullstendige program også bli sendt ut til de enkelte menigheter. Velkommen til Olsok-feiring i Trøndelag!

Olsok-komiteén

Uvanlig kirke i Stavanger

En kirke av ganske usedvanlig karakter vil snart stå ferdig reist i Stavanger. St. Svithun heter kirken, som har navn etter byens katolske menighet. Denne er som vår olje-metropol forøvrig i sterk vekst - i løpet av de fem, seks siste år er antallet katolikker tredoblet og ligger nå på ca. 1550. For tiden er St. Svithun uten kirke, men det nye kirkebygg med tilhørende kapell og atrium skal innvies høytidelig 11. juni i år.

Alex Kons, katolsk sogneprest i Stavanger, ser frem til å kunne ta den nye kirke i bruk. Med den sterke vekst i menigheten er det et stort behov for den. Menighetens vekst har selvsagt sammenheng med oljeindustrien og med innvandring forøvrig - ikke minst av vietnamesere. Derfor vil det i den nye kirke lyde messe på fire språk: norsk, engelsk, fransk og vietnamesisk. Hvilket harmonerer godt med den katolske kirkes universalitet.

AFTENPOSTEN

Møte med erkebiskop

I fjor ble det opprettet diplomatiske forbindelser mellom Pavestolen og Danmark, Sverige og Norge. Island og Finland hadde allerede slike forbindelser. Dermed ble den apostoliske delegat i København, erkebiskop Luigi Bellotti, også Pavestolens representant overfor de nordiske stater, med tittelen pronuntius.

For mange høres det underlig ut, dette at paven holder seg med et eget diplomati. Paven er jo først og fremst Kirkens åndelige overhode, og som biskop av Roma har han fra apostelen Peter overtatt det høyeste ansvar for Kirkens en-

het, og dermed også for dens tro og lære. Men samtidig er Pavestolen en selvstendig stat, Vatikanet, slik at paven skal kunne stå uavhengig i forhold til verdens nasjoner og deres ledere.

For at Pavestolens forhold til

Svensk kirkeliv inn i smulere farvann?

(Aftenposten) Svenska kyrkan har fått ny erkebiskop: Bertil Werkström overtar i juli erkebiskopstolen etter den kjente Olof Sundby. Biskop Werkström har ikke hittil vært blant de mest markante i svensk kirkeliv, og han blir på visse hold ansett for å være en kompromisskandidat til den høye kirkestol.

Svensk kirke- og kristenliv har i flere år vært i sterk bevegelse. Med Werkström i er-

kebiskopstolen håper man åpenbart på å seile inn i smulere farvann, noe som er lite trolig. Dette skyldes ikke minst den harde kampen mot kvinnelige prester. Den aldrende biskop Bo Giertz har stått sterkt fremme i striden, og han har et imponerende følge. Året som gikk, var ikke fredelig. Mange svenske geistlige har åpent tatt til orde for en fullstendig løsrivelse fra staten, for at kirken kan bli herre i eget hus.

Luigi Bellotti

verdens land skal være det best mulige, har den også sitt eget diplomati. Det vil si at den er representert med en egen ambassadør i de ca. 100 land den har diplomatiske forbindelser med. En pavelig ambassadør har alltid den kirkelige tittel *erkebiskop*. Hans diplomatiske tittel er *nuntius* i de land hvor han er *doyen* (høyeste rang) i det diplomatiske korps, *pronuntius* i de land hvor han ikke er det.

Erkebiskop Luigi Bellotti er altså Pavestolens representant overfor Norges konge og regjering. Den norske regjering har også utnevnt vår ambassadør i Sveits, Torbjørn Christiansen, til samtidig å være Norges ambassadør i Vatikanet. 18. februar ble han mottatt i audiens hos pave Johannes Paul II, som i sin tale blant annet minnet ham om Kong Olav vs besøk hos pave Paul VI. Erkebiskop Bellotti leverte sine akkreditiver under en audiens hos Kongen på Slottet 23. november ifjor.

Under sitt siste besøk i Oslo kom erkebiskopen også til middag i vårt kloster, og det ble anledning til et lite intervju med mannen bak titlene. Hans klare italiensk ledsages av raske gester og vennlige smil. Som den diplomat han

er, taler han også utmerket fransk og engelsk, men Italia er hele tiden med.

-Jeg ble født i Verona i 1914, og ble presteviet da jeg var 23 år gammel. Deretter studerte jeg kirkerett i Roma, og i 1942 gikk jeg inn i det pavelige diplomati, hvor jeg først var tilknyttet Statssekretariatet. Senere var jeg i Wien, og fra 1952 til 1960 hadde jeg forskjellige stillinger i Latin-Amerika: Brasil, Paraguay, Argentina og Mexico. Så kom jeg til Tyrkia, og i 1964 ble jeg sendt til Nigeria som «chef de mission». Jeg var der altså under borgerkrigen. I 1964 ble jeg også bispeviet. I 1969 ble jeg så pronuntius i Uganda, under Idi Amin. Det var en vanskelig tid, men en positiv begivenhet var innvielsen av Martyrbasilikaen i Uganda i 1975. Samme år ble jeg nuntius i Montevideo, hvor jeg var inntil jeg i 1981 ble sendt til København.

Erkebiskopen er blitt preget av sitt kosmopolitiske embede, hvor han har levet under høyst forskjellige forhold, og måttet tilpasse seg stadig nye klima, mentaliteter og sprog. Slikt skaper vidsyn og tålmodighet, og det skjerper også interessen for folkenes historie og kultur.

Økumenisk valfart til Finland (NØP/KIPA) Det ser ut til å kunne bli en større økumenisk valfart til Köyliö i Finland til sommeren. Kristne fra den lutherske, den katolske og den ortodokse kirke har gått sammen om planene for valfarten som vil samle deltakere fra hele Europa. Under mottoet «Å være underveis» skal pilegrimene gå fra Turku til Karelien i dagene 13. til 21. juni.

Vår pronuntius forteller levende fra de forskjellige land, og skaper munterhet ved en klostermiddag, selv midt i fastetiden. Og så har han en hukommelse av en annen verden. Etter en håndtrykkende presentasjonsrunde, hvor de fleste av oss har for vane å mumle våre egne navn og sjelden oppfatte andres, hadde Hans Eksellense merket seg og lært seg samtlige ti navn. Den slags hukommelse er ikke bare yrke, men en vennlighet og oppmerksomhet som kommer fra hjertet.

- Det viktigste for meg er kontakt og vennskap, sier den pavelige pronuntius. I København har han sin faste residens - i Immortelleveien, hvilket synes å sette forbindelsene mellom Vatikanet og Norden under de beste auspisier.

Kjell Arild Pollestad

R.I.P.

Vår kjære medsøster
SØSTER MAGNA RINGS
døde den 16. april
i en alder av 95 år.
Den avdøde anbefales
til de troendes forbønn.

ST. FRANCISKUS SØSTRENE

Livssynskunnskap i skolen

I disse dager er en innstilling om «faget livssynskunnskap» i skolen ute til høring. Og på lederplass i «Luthersk Kirketidende» finner vi bl.a. denne kommentar:

- For kristendomsfagets egen skyld kan vi ikke akseptere at emnet livssynskunnskap

skilles fra kristendomsundervisningen og gjøres til eget fag i skolen.

- En av de største farene for den kristne skole idag er den økende humanisering av kristendomsundervisningen. Når «kristendom» blir det samme som formidling av kristne verdier av allmenn etisk karakter, kan man bytte den kristne tro ut med human-etikken bare ved å endre de formuleringer som gjelder etikkens grunnlag.

20 ————— Film

SOPHIES VALG er en film om grenseland. Mellom lys og mørke, kjærlighet og hat; mellom fornuft og galskap, latter og gråt.

Den handler også om våre valg - de som var riktige, og de som ikke var det. Noen av våre valg kan vi med rette kalle fatale. De som snur opp ned på hele vår tilværelse, som har konsekvenser langt ut over den opprinnelige valgsituasjon.

De fleste av oss slipper et slikt hjerteskjærende valg som Sophies. Men vi kan ha vært i en situasjon der det, som i hennes tilfelle, var umulig å velge; der utfallet i alle tilfelle ville blitt skjebnesvangert.

Sophies valg var mange - helt frem til det siste, definitive, det man ikke kan gjøre om på. Og som de fleste av oss slipper å ta, ved egen beslutning.

Egentlig er det ikke Sophie som er filmens «jag». Det er Stingo, en ung mann som strever med å bli forfatter. Møtet med Sophie og hennes venn Nathan vil komme til å forandre hele hans syn på tilværelsen. Han opplever et forhold mellom to mennesker som går langt ut over hans erfaringsområde, og som bringer ham like inn til

SOPHIES VALG markerer en vending i Alan J. Pakulas karriere. Selv om det er hans niende film som regissør, er det første gang han har skrevet filmmanuskriptet selv. Han har også produsert filmen.

grenselandet. Stingo blir voksen ved dette møtet, og han lærer også at sorgløs lek ofte bare er et skalkeskjul for angsten og for noe som skal fortrenkes. Men han lar seg rive med av leken, og samtidig får han øynene opp for de vesentlige ting i livet - uforbeholden hengivenhet, overbærenhet og vilje til å tilgi.

Det kan nesten virke som om det er blitt godt stoff å trekke frem redslene fra siste krig. Det er som om vi ikke får lov til å glemme. Jødeforfølgelsene, konsentrasjonsleirene, gasskamrene rykker truende nær, ikke bare som et uhyggelig minne fra fortiden, men som vår historie.

Spørsmål til ettertanke

Hvorfor har politikere, vitenskapsmenn, religiøse ledere og vanlige mennesker så totalt mislykkes i å møte forsvars- og nedrustningsproblemene ut fra et felles ståsted? Hvorfor er en intellektuell og moralsk schizofreni den vanlige tilstand vi møter disse problemene med?

KIRKE OG KULTUR

Det var også fortid for Sophie, en fortid som hadde merket henne ikke bare i form av tatoveringen med fangenummeret fra Auschwitz, men dypt inne i sjelen. Det som hadde hendt kunne aldri glemmes. Det kunne flyktes fra nå og da, men det kom alltid tilbake. Leken kunne tilintetgjøre det grufulle som en gang hadde skjedd.

Jeg skal ikke gå videre inn på filmens story - som også kan leses i Williams Styrons bok den er bygget på. Men jeg vil gjerne oppfordre alle som har anledning til å se denne filmen. Spillet - først og fremst Meryl Streep som fikk en velfortjent Oscar som Sophie, men også Kevin Klein som den intelligente og gale Nathan og Peter Mac Nicol som Stingo, er glimrende. Etter å ha fulgt de hesblesende reklamene som fyker over lerretet før filmen tar til, med hvilken brus lesker best min tørst, og hvilken jeans skal jeg velge, er det unektelig en kontrast å stå overfor de virkelige valg i livet, og som vi møter i sin ytterste konsekvens i denne filmen. Liv, fest og farver mangler heller ikke her, men det som sitter igjen er noe ganske annet: det er Sophies valg - og våre egne. De vesentlige... SMA

Internasjonal konferanse om anti-semittisme i Oslo

6.-8. juni vil det i Oslo finne sted en stor høring med temaet «antisemittisme i vår tid». En rekke kjente internasjonale eksperter vil der dokumentere at jødehatet på nytt brer seg i verden.

Sovjet-støtte til jiddisch minoritet

Myndighetene i Sovjetunionen oppmuntrer nå, ganske uventet, til økte studier i jiddisch, opplyser vesellige spesialister som følger utviklingen av jødiske, kulturelle strømninger i Sovjet.

En ordbok med 40 000 russisk-jiddische ord skulle etter planene vært utgitt i 1979. Nå er det bestemt at den skal publiseres i 1984, ifølge *The New York Times*.

Litteratur

Halvor Bergan

Skriftemål og skriftestol -

Skriftemålet i Den norske kirke fra reformasjonstiden til idag. *Universitetsforlaget 1982*

I hundrer av år har det vært vanlig at de fleste kvinner og menn gikk til kirken for å skrifte. Det gjorde folk i vårt land i katolsk tid, og det fortsatte de å gjøre også etter at den evangelisk lutherske kirkeordning var innført (1537) - og like til slutten av 1800-tallet; ja, enkelte steder ennå lenger.

Når en tenker på skriftemålets sentrale stilling og utbredte funksjon også i Den norske kirke gjennom århundrer, skulle en kanskje ha ventet at det hadde vært et selvfølgelig forskningsobjekt som for lengst var inngående behandlet. Dette er imidlertid ikke tilfelle. Og Halvor Bergans bok om skriftemålet i Den norske kirke kan derfor trygt karakteriseres som et pionerarbeid.

Bokens første del handler om de ulike former for skriftemål som har vært i bruk i Den norske kirke fra ca. 1500 til i dag. Annen del tar opp til behandling de enkelte deler og ledd i skriftemålshandlingen i samme tidsrom.

Her merker vi oss spesielt de forskjellige former: Enten

dreide det seg om *enkeltskriftemål*, dvs. at hver enkelt skriftet individuelt, eller *alminnelig skriftemål*, dvs. at alle de skriftende i fellesskap hørte én skriftetale og at det ble fremsagt en felles syndsbejennelse. Ved siden av disse har det forekommet et par overgangsformer.

En tredje skriftemålsform er det *offentlige skriftemål* som tok sikte på å tukte og straffe åpenlyse, grove syndere, men også hjelpe dem inn igjen i Kirkens fellesskap. Kirken forlangte at de botfældige skulle skrifte offentlig, dvs. de måtte bekjenne sin synd i menighetens påhør og påsyn. De gjensidige ble derimot lyst i bann og kunne vente strenge straffer.

Det har dessuten vært former for liturgisk «skriftemål» innenfor høymessen, nemlig *confiteor* - syndsbejennelse ved gudstjenestens begynnelse - og «Offene Schuld» som fant sted etter prekenen og før nattverden.

Alt som ung prest i Den norske kirke var Halvor Bergan opptatt av spørsmålet: «Hvorfor brukes skriftemålet så lite i vår kirke?» Det er da naturlig at han i sitt arbeid også holder døren åpen til vår egen tid.

I 1978 foretok han en under-

søkelse med sikte på å kartlegge dagens skriftemålspraksis. Et spørreskjema om b.a. bruken av enkeltskriftemål ble sendt til prester i Den norske kirke. Halvparten av de 305 prester som svarte, opplyser at de forretter enkeltskriftemål. Men under halvparten av disse forretter mer enn to skriftemål i året, og bare hver tyvende prest synes å motta mer enn ti skriftemål i året. Vi merker oss også at enkeltskriftemål blir mest brukt i byer og bystrøk og adskillig mindre i landsmenighetene.

Selv om antallet enkeltskriftemål er beskjedent, fremholder Bergan at resultatet er interessant. «Det tyder på at det i de siste årene må ha blitt en større forståelse for enkeltskriftemål både blant prester, og i menigheten enn tidligere, og at det også er blitt et noe større behov for å bruke det.»

Også vi som katolske kristne bør merke oss denne utvikling med interesse, for opplever ikke vi det motsatte i vår kirke - en mindre oppslutning om skriftemålet enn tidligere?

Else-Britt Nilsen

Roma for protestanter!

München (NØP/KIPA) Under mottoet «Roma for protestanter» har et reiseselskap i

«Liv og fred»-konferansen

150 kirkeledere fra 60 land var samlet til verdenskonferansen «Liv og fred» i Uppsala. Sluttokumentet viser at et stort flertall av deltagerne erklærte seg enig i at «Det er uforskelig med troen på Gud å ha atomvåpen». Et mindretall mente å kunne godta kjernefysisk avskrekking som en midlertidig ordning. Et samlet møte hevdet, ifølge Vårt Land, at lydigheit mot Gud krever en resolutt innsats for at atomvåpen skal bli avskaffet innen en fastsatt tid. Fem år ble antydnet.

Det er liten tvil om at budskapet fra konferansen i Uppsala er noe av det mest radikale som er uttalt fra representativt kirkelig hold om kjernefysiske våpen, skriver Vårt Land. Formuleringene går i realiteten lenger enn uttalelsene fra den anglikanske kirke og utkastet til hyrdebrev fra de amerikanske katolske biskoper.

Sluttokumentet er blitt ulikt motatt på politisk hold i Norge. Overskriftene på første side i Vårt Land 26. april lyder: Biskop skeptisk, Ap jubler, Høyre avviser. Sprikende syn på kirkemøtets atomoppprop.

P.S. Dokumentet ble vedtatt og offentliggjort før de amerikanske katolske biskopers uttalelse om atomvåpen, hadde funnet sted.

München arrangert en ukes gruppereise til Roma i anledning Luther-jubileet. Opplegget for turen er laget i samarbeid med «Det evangeliske søndagsbladet» i Bayern. Forten paveaudiens finner vi også samtaler om økumenikk med representanter for «Enhetssekretariatet» på programmet, og i tillegg kommer selvsagt et besøk i den tyske evangeliske kirke i Roma samt besøk ved de viktigste severdighetene i byen.

Paven og franske skoler
Pave Johannes Paul II har gått imot den franske regjeringens planer om å nasjonalisere de katolske skoler. I forbindelse med en audiens for den nye, franske ambassadør til Vatikanstaten uttalte Paven at Frankrike må respektere familienes rett til å oppdra og utdanne sine barn ifølge sin egen overbevisning.
CATHOLIC HERALD

Midt-Norges pilegrimstur til Roma

I godt humør forlot den første pilegrimsgruppen fra Norden sitt bispedømme, med buss retning Oslo. Underveis ble det tid til en fin betraktning over og med rosenkransbønnen ved vår medreisende prest, pater Georg Müller.

Så var hele fåreflokken samlet på Gardermoen flyplass, og i kveldens gryende mørke ble vi ført med fly til verdens midte og byenes by: Roma. Her møtte Trondheims to sønner i utlendighet: Ola Åmodt, som guidet gruppen og Claes Tande, som for tiden studerer teologi her nede. Roma selv møtte oss med sol og varme det meste av tiden.

I verdenskirkens sentrum, St. Peter, deltok vi i den daglige messe kl. 17. — Søndagen var de fleste med i høymessen i Peterskirken, der pater Georg

var en av konselebrantene. - Ved en tur til katakombene ble vi vist rundt av en fransiskaner som hadde lært seg svensk! Det var lett å merke at vi ikke var alene i Roma, overalt måtte vi gå i kø. - En dag var vi samlet til norsk messe i Christo Re-kapellet i krypten i Peterskirken. Pater Georg leste messen. Gjennom en glassvegg kunne vi se St. Peters grav.

Ett av turens store høydepunkter, i det minste for undertegnede, ble møtet med Den hellige Far, pave Johannes Paul II, under generalaudiensen på Petersplassen onsdag. Her fikk vi gitt ham våre gaver. Det var en stor opplevelse å være tilstede her, sammen med mennesker fra hele verden. Paven hilste også gruppen under sitt resymé av sin

Korsgang i St. Peterskirken

En korsgang av fjorten bronserelieffer er nylig plassert i Vatikangrottene i St. Peterskirken i Roma. Det er her kistene til avdøde paver er plassert. For første gang kan nå pilegrimer be i korsgangen i St. Peter-basilikaen.

CATHOLIC HERALD

Paven reiser på ny

Pave Johannes Paul II vil besøke Østerrike fra 10. september. Reisen vil være av kort varighet, og reiseplanen er ennå ikke kjent.

CATHOLIC HERALD

Vatikanmynter

Vatikanet har latt prege syv mynter i forbindelse med det fjerde året for Johannes Paul IIs pontifikat. Den italienske skulptøren Enrico Manferini har modellert myntene.

CATH. HER.

tale på engelsk.

Ferden gikk også til Assisi - den hellige Frans' by. Vi feiret messe i krypten til den store basilikaen som er reist over St. Frans' grav. - Vårt opphold ble offisielt avsluttet med en messe ved Olavsalteret i kirken San Carlo al Corso, feiret av pater Georg.

Arne Marco Kirsebom

Den norske komiteen for Det Hellige År arrangerer

PILEGRIMSFERD TIL ROMA

2. til 9. oktober 1983

Geistlig leder er pater Kjell Arild Pollestad o.p.
Flyreise tur/retur med opphold på sentralt beliggende hotell
med kontinental frokost, kr. 3.300.

Påmeldingsfrist innen 25. juni til

UNIVERSITETS REISEBYRÅ

Universitetssenteret, Blindern, Oslo 3, tlf. (02) 45 32 45

Tanker om et bilde av Jakob Weidemann

På toget fra Voss til Bergen en tidlig morgenstund, leste jeg i naboens avis at vår pave, Johannes Paul I var død om natten, etter 33 dager i sitt embede. Dette virket så ufattelig, og for å være helt sikker, oppsøkte jeg St. Pauls katolske kirke i Bergen, i håp om at der måtte være en messe, hvor jeg også fikk høre mer.

Da jeg kom inn i den helt hvite kirken, fikk jeg se et stort kors som syntes å sveve i luften oppe i koret. Det fikk meg til å tenke på en fremstilling av miraklet med sneen i Santa Maria Maggiore, der det omkring år 400 falt sne på Esquilinhøyden i Rom. Dette snefall var fremstilt som et byzantinsk kors som dannet grunnrisset til en kirke, selve foranledningen til at Santa Maria Maggiore ble bygget her.

Det kors jeg så var også snehvitt, slik den liturgiske farge for troen er hvit. Og nedover korset rant lyset, i solspektrets farger. Jeg tenkte at regnbuen, - det var tegnet Gud ga sitt utvalgte folk, jødene, - på at den pakt Han sluttet med dem, sto fast. Tegnet på den nye pakt må være korset, og paktens ark er ikke lenger utenfor oss, men er selve menneskesjelen.

Jeg tenkte på boken «The cloud of unknowing» som beskriver hvordan Moses møysommelig klatret opp på Sinai fjellet og fikk vite hvordan paktens ark skulle se ut. Siden ga han instruksjoner til Besalel, som anskueliggjorde den for å gi den til Aron, som kunne gå inn til den når han ville. Slik ble Besalel kunstneren, som fikk til oppgave å anskueliggjøre det som siles gjennom et sinn, være et bindeledd mellom Moses og Aron.

Under messen ba vi for vår pave, og hele tiden ble mine øyne dradd henimot dette store, svevende kors, overrislet av lys. Det var ikke vanskelig å gjenkjenne maleren Jakob Weidemann bak verket. Med stolthet tenkte jeg at jeg tilhører en kirke som forstår også å gjøre bruk av en av de store malere i vår tid.

Anne-Lise Knoff

Liturgisk kalender

MAI

23. Ferial. Jesu Sirak 17, 20-28. Mk. 10, 17-27.
24. Ferial. Jesu Sirak 35, 1-15. Mk. 10, 28-31.
25. Ferial el. Beda den ærverdige, prest og kirkelærer, el. Gregor VII., pave, el. Maria Magdalena de' Pazzi, jomfru. Jesu Sirak 36, 1-2a. 5-6. 13-19. Mk. 10, 32-45.
26. Filip Neri, prest. Jesu Sirak 42, 15-26. Mk. 10, 46-52.
27. Ferial el. Augustin av Canterbury, biskop. Jesu Sirak 44, 1.9.-13. Mk. 11, 11-26.
28. Ferial el. Marias lørdagsmesse. Jesu Sirak 51, 17-27. Mk. 11, 27-33.
29. *Den hellige Treenighet.* Ordspr. 8, 22-31. Rom. 5, 1-5. Joh. 16, 12-15.
30. Ferial. Tob. 1, 3; 2. 1a-8. Mk. 12, 1-12.
31. *Jomfru Marias Gjesting.* Sef. 3, 14-18a. Luk. 1, 39-56.

JUNI

1. Justin, martyr. Tob. 3, 1-11a. 16-17a. Mk. 12, 18-27.
2. *Kristi legemsfest.* 1. Mos. 14, 18-20. 1. Kor. 11, 23-26. Luk. 9, 11b-17.
3. Karl Lwanga og hans ledsagere, martyrer. Tob. 11, 5-17. Mk. 12, 35-37.
4. Ferial el. Marias lørdagsmesse. Tob. 12, 1.5-15.20. Mk. 12, 38-44.
5. *10. alm. søndag.* 1. Kong. 17, 17-24. Gal. 1, 11-19. Lk. 7, 11-17.
6. Ferial el. Norbert, biskop 2. Kor. 1, 1-7. Mt. 5, 1-12.

7. Ferial. 2. Kor. 1, 18-22. Mt. 5, 13-16.
8. Ferial. 2. Kor. 3, 4-11. Mt. 5, 17-19.
9. Ferial el. Efrem, diakon og kirkelærer. 2. Kor. 3, 15-4, 1.3-6. Mt. 5, 20-26.
10. *Jesu Hjertefest.* Esek. 34, 11-16. Rom. 5, 5-11. Lk. 15, 3-7.
11. Barnabas, apostel. Ap.Gj. 11, 21b-26; 13, 1-3. Mt. 10, 7-13.
12. *11. alm. søndag.* 2. Sam. 12, 7-10. 13. Gal. 2, 16. 19-21. Lk. 7, 36-8, 3 (el. 7, 36-50).
13. Antonius av Padua, prest og kirkelærer. 2. Kor. 6, 1-10. Mt. 5, 38-42.
14. Ferial. 2. Kor. 8, 1-9. Mt. 5, 43-48.
15. Ferial. 2. Kor. 9, 6-11. Mt. 6, 1-6. 16-18.
16. Ferial. 2. Kor. 11, 1-11. Mt. 6, 7-15.
17. Ferial. 2. Kor. 11, 18. 21b-30. Mt. 6, 19-23.
18. Ferial el. Marias lørdagsmesse. 2. Kor. 12, 1-10. Mt. 6, 24-34.
19. *12. alm. søndag.* Sak. 12, 10-11; 13, 1. Gal. 3, 26-29. Lk. 9, 18-24.
20. Ferial. 1. Mos. 12, 1-9. Mt. 7, 1-5.

Skriv til oss og be om litteraturliste. Vi sender over hele landet.

ST. OLAV BOKHANDEL A/S
Akersveien 14, Oslo 1

mandag og fredag 9—16,
tirsd., onsd. og torsd. 9—17,
lørdag 9.30—13.30.
Tlf. (02) 20 72 48.

Paul Claudel: **Skapelsens kunst.** Dikt og prosa. Presentasjon og oversettelse av Truls Winter. Oslo 1982, 129 s. h. kr. 94,-.

Lone Klem: **Eksistens og form.** 12 stadier i europæisk åndshistorie set gjennom værker fra italiensk litteratur. Oslo 1982, 303 s. h. kr. 125,-.

Kristin Molland Norderval: **Mot strømmen.** Kvinnelige teologer i Norge før og nå. Oslo 1982. 222 s. h. kr. 115,-.

Björg Jønsson (red.): **Pateren, En minnebok om H. Rieber-Mohn.** Oslo 1983. 134 s. i. kr. 110,-.

K. E. Stevenson/G. R. Habermas: **Likkledet i Torino.** Inkludert den nye viten som er kommet til etter de vitenskapelige undersøkelsene som ble foretatt av en amerikansk forskergruppe i 1978. Oslo 1983. 204 s. i. kr. 145,-.

Dominikus och dominikanerna. Med en essay av Anselm Hertz OP. overs. av Catharina Broomé. Freiburg 1982. 119 s. 48 färgill., i. kr. 130,-.

Teresa av Avila. Brev i urval. Tågarp 1982. 218 s. h. kr. 46,-.

Ökenfädernas tänkespråk. Oversatt av Per Beskow. Malmö 1982. 179 s. h. kr. 77,25.

Den hellige Teresa af Avilas liv fortalt af hende selv. 2. opl. Køb.hvn. 82. 376 s. h. kr. 111,50.

Carlo Carretto: **I, Francis.** London 1982. 164 s. h. kr. 53,50.

Copleston, Fr.: **Religion & The one.** Philosophies East and West. Lond. 1982. 281 s. i. kr. 145,-.

Fra Topos Taschenbücher - Grünewald Verlag:
Guardini: **Das gebet des Herrn, Der Heilbringer, Der Raum der Meditation, Geistliche Schriftauslegung, Beten im Gottesdienst der Gemeinde, vom Lebendigen Gott.**
Priser fra kr. 22,50 til 34,-.

A / S NORSKE SHELL

Leverandør av oljeprodukter til de fleste katolske institusjoner.

BESTILLING: (02) 19 12 00 - SERVICE (02) 19 12 20

NORDISK KATEKETUKE
PÅ RYGAARD SKOLE,
København, 20. til 24. juni
1983.

Presentasjon av bok 4
i den nordiske katekismeserie for barn.
Hovedforedragsholder:

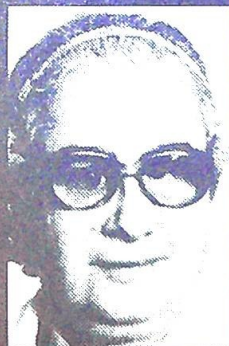
Professor Hubert Richards, London:
Hvordan forkynne Jesus Kristus
for menneskene av i dag?

NÆRMERE OPPLYSNINGER:
DET KATEKETISKE SENTER,
Akersveien 14, Oslo 1.
Tlf. 02/20 72 48.

47/83

JOHANNA SCHWARZ

Stifinneren

Fem science fiction-
noveller med tydeli-
ge kristne overtoner.
De formidler alle et
klart budskap - et var-
sko til menneskene
om å stoppe på sin
vei mot selvutsettelse.
Ib. 80,-.

ASCHEHOUG

Minnebok om Haltvard Rieber-Mohn

PATEREN

Med bidrag av
Hans Fredrik Dahl * Lars Roar Langslet
Elie Wiesel * John Willem Gran
Kjell Arild Pollestad * Bjørg Jønsson
Leo Eitinger * Birgit Gjernes
Heinrich Böll * Arne Skouen
Georg Apenes * Jahn Otto Johansen
Inge Lønning * Odd Eidem

134 s. Ib. 110,-.

ASCHEHOUG

Galligani

Med tre forretninger i sentrum:

Vika Terrassen - Stortingsgt. 22 - N. Slottsgt. 25

GUSTAV BØHM & SØN A/S

Bakeri og Konditori
Drammen

GUSTAV THIELEMANN

Pølse- og hermetikkfabrikk
Tlf. 83 41 84 - DRAMMEN

dypt, og lot blikket falle tilbake på de synkende konjunkturer. Kanskje var det likevel for godt til å være sant. Jeg stakk mine sko langt inn under setet foran, for ikke å knuse dette spede lille håp for Vestens sivilisasjon i den gamle mannens-sjel.

Vi var under jorden, et sted mellom Nationaltheatret og Valkyrie plass. Vognen ristet på den gamle skinnegangen, men vi holdt øye med de to unge mennene. Hadde de stått her for tyve år siden ville knapt noen lagt merke til dem. Så fort forandrer verden seg. Det var vel egentlig heller ikke bare antrekket. En pertentlig bankfunksjonær i rushtiden ville nok fremdeles kunne reise upåaktet

Blikk på tiden

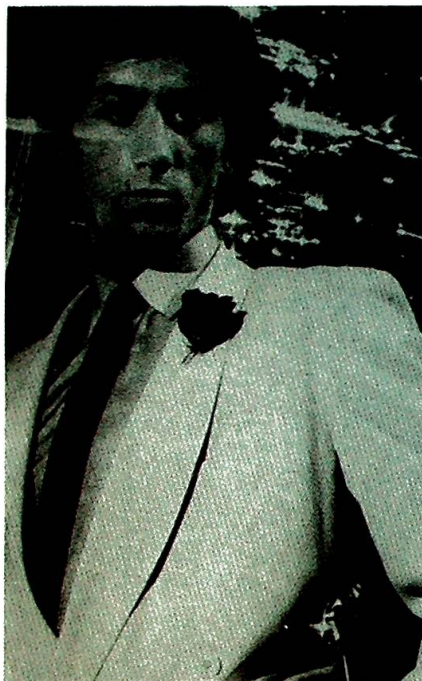

Klær

Kleider machen Leute - klær skaper folk - var en av de første tyske setninger som festet seg i min hukommelse. I påvente av de mer innfløkte former, som for det meste knyttet seg til keiser Friedrich der Grosses person og sorgløse slott, holdt vi oss til denslags almengyldigheter, som jo kunne uttrykkes med et minimum av grammatikk. Men dermed ble det også nokså bastante sentenser, helt fri for innrømmende konjunksjoner, og avkledd enhver modal nyanse. Tyskleksen lød altfor ofte som en forlengelse av de hjemlige formaninger, og det bidro såvisst ikke til å gi tysken noe lettere inngang i våre pubertetsømme realskolehjerter.

Fremdeles er jeg ikke sikker på om dette med klær som skaper folk er en dyp sannhet, en selvfølgelighet, eller det rene tøv. Ved nærmere ettertanke er spørsmålet slett ikke uten interesse: i siste instans kan det oppfilosoferes til å gjelde selve forholdet mellom innhold og form, og da er vi inne i en debatt som har pågått mellom aktverdige ånder gjennom mange århundrer. Den debatten skal vi her la ligge, og i stedet bevege oss til selve utgangspunktet for disse funderinger.

Jeg satt en dag på trikken, og litt lenger fremme i vognen stod to meget velkledde unge menn, så nydusjet og nystrøket og nypresset at det var et syn. Undrende lot jeg mitt blikk falle ned på mine upussede sko. Det var da virkelig besynderlig at to kortklippede ungdommer i dress og slips skulle vekke slik oppmerksomhet. Ja, for jeg var ikke den eneste som stirret. Aviser ble senket, damehatter vendte seg diskret, men resolutt, to boblejakkemennesker sendte hånlig blikk, alt til ære for de to velkledte. Den eldre herren som satt ved siden av meg betraktet dem med forbauset tilfredshet, som om han i de to slipsknutene plutselig øynet et uventet håp for Vestens sivilisasjon. Så sukket han

i samme antrekk. Men disse to var altfor unge, og rushtiden var forlenget over. Det var noe nesten mistenkelig over denne gammelmodige eleganse midt i vår problemfylte hverdag. Var de da helt uvitende om verdens nød? Hadde Vietnam-krigen, 1968, oljekrisen, grunnskoleloven, høyrebølgen, salmebokutkastet og likestillingsombudet gått dem hus forbi? Eller var stiligheten en bevisst provokasjon?

Jeg måtte tenke på en venn av meg som studerer datamaskiner. På hans studentehjem var der en liten gruppe som begynte å kle seg i dress til søndagens middag, dels for å markere forskjellen mellom søndag og hverdag, dels for å erte samtiden, og teste dens toleranse. Det sies jo at alt er tillatt i vår tid, og blant studenter kunne man sikkert komme til bords i badeklær, i treningsdrakt, i et laken eller en sauefell, i hva som helst eller i ingenting. Men altså ikke i dress. En pike brast i gråt da hun fikk øye på sine festkledte medstudenter; tenk at noen kunne såre hennes innerste følelser så hensynsløst. Adskillige andre følte seg også provosert...

Dette er en sann historie, et lite stemningsbilde fra vår motsetningsfylte samtid. De siste tyve år har vi benyttet til å kvitte oss med konvensjonene, i klær, i sprog, i livsstil. For første gang i historien har vi alle råd til å kle oss pent og fantasifullt. Det er ikke mer enn en generasjon siden mange nordmenn måtte bite i seg forsmedelsen ved å gå i lappete og utvaskede bukser. Idag forlanger deres barn store pengebeløp for å anskaffe seg nettopp slike bukser som foreldrene skammet seg over. Jo flere lapper, jo bedre - og jo dyrere. Sjuketheten er blitt høyeste mote, og dressen en provokasjon.

Også i Kirken har «nyenkelheten» satt sine spor. I Frankrike har jeg oppdaget hele sakristiskap fulle av de skjønneste forgylte kalker som ikke lenger ble brukt. Man forrettet i keramikk, eller «potteri», som det mer betegnende heter på de kanter. Et sted ble jeg tildelt en slags uhåndterlig jutesekk som liturgisk drakt, og følte meg som en blanding av Robinson Crusoe og Hanna Kvanmo. Stundom har jeg sett prester tre frem for Herrens alter i gevanter som mest av alt minnet om en uopprett seng. Og i Roma så jeg lårkorte amerikanske nonner, flere år etter at skjortekanten hos kvinner flest var falt til ro nedenfor knærne.

Trikken sakter på farten; vi nærmer oss Valkyrie plass. De to unge herrerne går mot utgangsdøren midt i vognen. Folk ser etter dem. Den gamle gløtter opp fra børsnoteringene idet de går forbi. Jeg reiser meg og følger etter dem mot døren. Den ene smiler til meg mens vi venter på at døren skal åpne seg. Da blir alle mine mistanker bekreftet.

- Kan jeg få stille deg noen spørsmål, spør han ute på perrongen. Jeg er omringet av fire håpefulle øyne, to smil, og en tydelig amerikansk aksent. Og så kommer det:

- Tror du på Gud?

- Jo, jeg gjør da det, sier jeg, og gjør tegn til å ville gå. Det er sjelden gatemi-sjonærer blir glade for å møte katolske prester, og jeg vil så nødig såre deres vennlige smil.

Men er det ikke utrolig, kjære leser. Man får øye på to unge menn på trikken, kledd slik vi alle var kledd for femten-tyve år siden; og så tenker man nesten straks at de må være mormoner. Så fort forandrer verden seg. Intet under at den gamle herre sukket over konjunkturrene. Hva det er som skaper dem er vel nesten like usikkert som hva det er som skaper folk.

Min mistanke ble altså bekreftet. De var mormoner, og tilhørte Jesu Kristi Kirke av de Siste Dagers Hellige. Akk ja. Men velkledte var de

Pater Hilarion